

EL LLENGUATGE

El manuscrit

Legim, en un article traduït de l'anglès i aparegut en el darrer número de la revista «(ciència)»: «Francis i jo no ens moviem del seu costat mentre mecanografiava l'article de nou-cents paraules que... Dimarts el manuscrit va ser enviat a l'oficina de Bragg i...» De la lectura d'aquest text sembla que es desprèn ben clarament (el fragment intermedi que hem omès no altera la deducció) que hom designa amb el nom *manuscrit* un text mecanografiat. I tothom sap que *manuscrit* significa precisament «escrit a mà». ¿Hauríem, doncs, de rebutjar aquesta denominació, considerant que enclou un contrasentit massa evident? Nosaltres no ho fariem pas.

Segons el Diccionari Fabra, *manuscrit*, com a adjectiu, significa «escrit amb la mà» (per oposició a *impres*), i com a substantiu «obra escrita a mà». El Diccionari de l'Enciclopèdia, d'una manera més estricta (en aquest cas, potser una mica massa), diu que com a adjectiu vol dir «escrit a mà» i com a substantiu (terme de la paleografia i codicologia) significa «llibre escrit a mà». Consultem, però, la Gran Enciclopèdia, que dedica, és clar, un article d'aquest caràcter (enciclopèdic) al terme de la paleografia i codicologia, i hi llegim que «en bibliotecologia són considerats també manuscrits els llibres copiats a màquina d'escriure ma-

nual». Efectivament: una de les idees que sol suggerir el terme *manuscrit*, encara que hom ignori la terminologia usada en bibliotecologia, és que es tracta d'un text no imprès, no editat, idea que el Diccionari Fabra recull dues vegades, en la definició ja transcrita, «escrit amb la mà i dient finalment que *una obra en manuscrit* significa «no impresa». Entre «escrit a mà» i «escrit a màquina» hi ha, certament, una oposició que pot impedir l'ús d'una mateixa denominació per a tots dos conceptes; però aquests conceptes tenen en comú que s'oposen a «impres» o «editat» i això pot justificar que, quan és aquesta oposició que es vol marcar, la denominació del primer —del més antic— amplii l'extensió del seu significat fins a incloure el segon, malgrat l'aparent contradicció. El mot *manuscrit* era la designació tradicional del text amb què el pobre autor anava a trucar a la porta dels editors. Això no ha canviat: només ha canviat el fet que ara sol dur el seu text escrit a màquina. Si hom en continua dient *manuscrit*, no fa altra cosa que el que tots fem dient *teulada* (de pissarra, no de teules)

Albert Jané